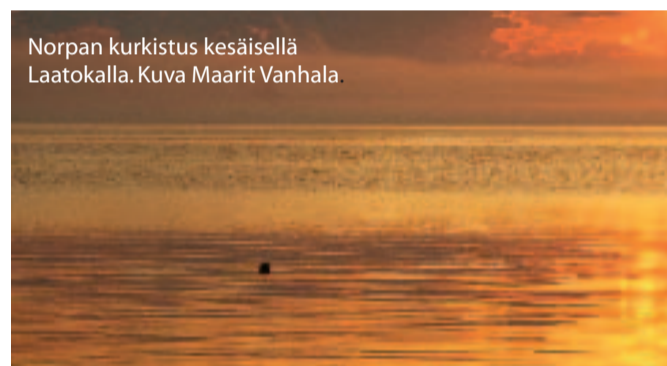

Laatokannorpan tervehdys ilahdutti taas melojat

Pekka Sihvonon Laatokan rannan kivillä. Kuvan niukat värit ja siinä aistittava äänettämyys, Laatokan tyyneys ja horisontin häviäminen saavat katsojaan ikävän tähän maisemaan. Kuva Maarit Vanhala.

Norpan kurkistus kesäisellä Laatokalla. Kuva Maarit Vanhala.

Rahmansaari sijaitsee Laatokalla Kurkijoen pitäjään kuuluneena. Oikeastaan sen olisi pitänyt olla osa Lumivaaraa, kun karttaan katsoo. Rahma sijaitsee noin neljä kilometriä kaakkoon Kalksalon ja Kuhkaan kylien ulkosaarista katsottuna. Siis oikein sopivan matkan päässä melojalle – edellyttäen, että Laatokalla ei pahemmin tuule.

Kesä oli sateinen ja tuulinen, mutta melontaretkemme ajan-kohta kesä-heinäkuun vaihteeseen oli katsottu vanhan kansan kalenterista jo tammikuussa. Kalenteri nimittäin kertoi, että tuoloin olisi hyvä lomailusää muutaman päivän ajan. Niinpä neljän hengen retkikuntamme suuntasi kahdella autolla ja neljällä kajakkiyksiköllä kohti Lahdenpohjaa 28.6.2008. Hotelli Karlenissa hyvin nukutun yön jälkeen alkoi melontamatkamme kohti Kuhkaata.

Isäni äidin kotitalan maille, Kipon Koninniemen pystytimme ensimmäisen leirin. Samalla sovittiin, että katsotaan aamulla, sallii-ko Laatokka meidän jatkaa matkaamme Rahmaan.

Kesäkuun viimeinen päivä alkoi leppoisasti. Laatokalta nousi usvaa kevyen tuulen saattamana. Tässä vaiheessa arvelutti lähteä, mutta mitä pidemmälle päivä eteni, sen paremmaksi sää muuttui. Kipon hevostierolla käytiin ensin pitämässä Kipon perinneyhdistyksen jokakesäisen kokous ja kiivettiin Kiponmäelle ihastelemaan mahtavia maisemia.

Sumukin hälveni ja melontamatka Kiposta Rahmaan sujui erinomaisessa säässä. Mikä Rahmassa oikein kiehtoo? Jokainen siellä käynyt tietää, että Rahmansaari on ainutkertainen, hämmästyttävä saari pienine pyöreine kivineen! Saaren pohjoisranta on uskomattoman upea kokemus. Siksi sinne tekee aina mieli, kun Laatokalle lähtee.

Rahmansaaren tuntumassa saimme ensi kosketuksen Laatokan-norppaan. Uteliaasti tämä veijari pisti päänsä vedestä katsoakseen, että ketäs täällä oikein liikkuu. Koko tuon päivän ja illan ajan norpat tarkkailivat puuhiamme: ruuanlaittoamme, telttasaunan lämmitystä, telttojen pystytystä jne. Välillä jo luulimme Rahman norpan osaan lentää, kun iso lokki nousi vedestä vastavallossa siivilleen.

Oikein rentoututtavan ja leppoisin illan jälkeen uni maistui äänettömän Laatokan rannalla Rahmassa. Aamulla kurkistettuani teltan aukosta uutta päivää haistellen havaitsin kaksi norppaa lekottelemassa rantakivillä. Ei muuta kuin matkaan tavoitteena päästä mahdollisimman lähelle norppia. Maarit saikin otettua niistä muutaman kuvan, mutta sitten norpat havaitsivat meidät pensaikon reunassa ja solahtivat nästisti pyörähtäen veteen nous-ten kohta taas ihmettelemään meitä.

Rahmasta meloimme kohti Kyynsaarta aivan tyyneessä kelissä. Laatokan viileä vesi antoi mukavasti vastapainoa auringon paah-teelle. Samanlaisissa merkeissä jatkui retkemme loppuun asti. En voi kesältä yhtään enempiä odottaa! Muutaman päivän melonta-retki Laatokalla on todella miun juttu.

Pekka Sihvonon, Kotka

Lumivaara-aiheinen näyttely avattiin Siirtolaisuusmuseossa

Aineiston tähän näyttelyyn oli lainannut pääosin Etelä Suomen Lumivaaralaiset ry, mutta myös yksityiset lumivaaralaiset henkilöt olivat tuoneet omia lahjoituksiaan. Museon pienet tilat Peräseinäjoen terästalossa eivät läheskään riittäneet kaikkeen tarjolla olleeseen aineistoon. Etelä Suomen Lumivaaralaisten ry:n keräämä valokuva-aineisto oli näyttävimmän esillä. Runsaasti lisää esineaineistoa olisi saatavilla, mutta museon tilakysymys ja loppullinen sijoituspaikka asettavat rajoituksensa. Muun muassa Lumivaaran kirkon jatkosodan aikana ostettu urkuharmooni odottaa tilaratkaisua yksityisessä kodissa. Näyttely päättyi Leo Malisen monivuotisen uurastuksen aineistojen parissa. Lumivaaralaisia ja muitakin uteliaita oli saapunut paikalle kuutisenkymmentä.

Tilakysymys toistaiseksi umpikujassa.

Projektipäällikkö Tellervo Lahti on tuskailnut tilakysymyksen kanssa paikallista byrokratiaa vastaan. Hänen mielestään keskellä kylää oleva entinen osuuskauppa on siihen sopiva, mutta sen käyttö museoksi on mahdollista vasta kaava- muutoksen kautta. Asia on toki hänenkin mielestään ymmärrettävä, mutta vuodet kuluvat ja vanhaa esineistöä katoaa koko ajan. Tuntuu myös joskus siltä että, yhteinen linja on ollut joskus hukassa hankkeessa mukana olevien taholta.

Tellervo Lahti on kuitenkin edelleen toiveikas asian suhteen ja kyseessä on hänenkin kohdaltaan jo useamman vuoden työ. Asia mutkistui muutenkin osaltaan siihen, että Peräseinäjoki liitettiin aivan muutama vuosi sitten Seinäjoen kaupunkiin. Tuli muita laajempia kysymyksiä ratkaistavaksi ja silloin syrjäseutujen asiat jäivät tärkeysjärjestyksessä jälkijunaan. Seinäjoelta on 30 km matkaa Peräseinäjoen kaupunginosaan ja se tuntuu osaltaan vaikeuttavan asioiden hoitoa. Toivon mukaan hanke

ei kaadu byrokraatiaan ja toivotavasti Seinäjoella ymmärretään museon arvo ja merkitys. Pahimmassa tapauksessa Etelä-Suomen Lumivaaralaiset ry ja muut esineistöä museolle luovuttaneet joutuvat etsimään paikan mihin ollaan tervetulleita ja kaikki tähän asti uhrattu työ menisi hukkaan. Peräseinäjoen sijainti museopaikkana ei ole edullinen suurta yleisöä ajatellen. Tämä on totuus, mutta huomattavasti laajennettuna ja mainostettuna sen merkitys saisi matkailijoita paikalle.

Lisää pitäjähdistyksiä museoon toivotaan

Siirtolaisuusmuseon toiminta on avoin kaikkeen Suomessa tapahtuneeseen siirtolaisuuteen, Amerikkaa ja Australiaa myöten. Siirtolaisuuteen kuuluu tietysti myös karjalaisen Suomen sisäinen siirtolaisuus, olihan se laajuudeltaan aivan omaa luokkaansa.

Alkuinnostuksesta huolimatta jaakkimalaiset eivät tulleet hankkeeseen mukaan. Tuki olisi ollut tärkeä muiltakin karjalaisilta yhdistyksiltä koko Suomesta, mutta missä viipty laajempi

valtakunnallinen informaatio museon olemassaolosta?

Koko museotoiminnan tarkoitus, kuten nimikin kertoo, on saada foorumi kaikille karjalaisille pitäjille ja niiden seuroille. Eri asia on sitten, että pelkkä lumivaaralainen aineisto vie joskus mahdollisesti toteutuvan tilaratkaisun tiloista huomattavan osan. Keskitetty ratkaisu, johon kaikki luovutetun Karjalan kunnat voivat tuoda museoitavaa tavaraa olisi kiireesti saatava aikaan. Siirtolaisuusmuseon toiminta toteutuessaan edes pienesäkin mittakaavassa piristäisi Peräseinäjoen kyläelämään, puhumattakaan siitä, että se saisi valtakunnallisesti lisää näyttellepanijoita. Aineistoa löytyy varmasti vaikka kuinka paljon, tarvitaan vaan tekijöitä ja ymmärtävää asennetta päättäjiltä. Peräseinäjoen näyttely osoitti tilanpuutteesta

ja tilapäistiloista huolimatta museon henkilökunnan Tellervo Lahden johdolla olevan motivoituneita ja ammattitaitoisia ammattilaisia. Museoon on tuotu monenlaista näyttelyaineistoa karjalaisevakkosten tuomina ja pohjalaisten siirtolaisten aineistoa joka puolelta maailmaa. Kannattaa tutustua.

Aarno Kaartinen

Isän kanssa heiniä hakemassa

Oli jouluaatto. Isä oli valjastanut hevosen reen eteen ja pyysi minua mukaan. Laskettiin pihasta jälle.

Summasensalmen kohdalla vasemmalla oli vanhan maalaistalon rakennuksia, oikealla puolella salmea oli Ilmuksiin pellot. Seuraavaksi oli vasemmalla helsinkiläisten pormestarin ja Hildenin huvilat. Heponiemen pellot olivat oikealla.

Menimme ladolle ja teimme kuorman. Laskeutuimme takaisin jälle. Alkoi kotimatka. Summasensalmen kohdalla isä pysäytti hevosen ja kävi kokemassa kalanyppydykset. Olihan siellä useampi matikka. Päästiin onnellisesti kotia. Heinäkuorma

purettiin navetan ylisille. Minä juoksutin kalakopan tupaan. Mummo sanoi: näistä tulee huomiseksi hyvä kalasoppa.

Tupa oli peity edellisenä päivänä. Anni-täti ja serkku Eedit olivat lähteneet kuusta hakemaan. Mäenrinteessä oleva sauna laitettiin ajoissa lämpiämään. Vesi kuumennettiin isossa padassa saunan porstuassa. Monena talvena oli kaivossa niin vähän vettä, että jouduttiin hakemaan vesi järestä.

Joulukuusi tuotiin tupaan ja me lapset saimme koristella. Oli eri maiden lippuja langassa, pumpulipalloja, karamelleja ja tähti latvassa.

Navettatyöt tehtiin aikaisemmin, että kerettiin olla saunassa. Aamulla aikaisin naisväki oli leiponut piirakat ja pullat. Karjalanpaisti oli kypsytössä uunissa.

Väen hiljetessä ukko luki jouluevankeliumin. Ruoka oli valmiina uunissa, joten päästiin syömään. Lasten jännitys kasvoi, kun pukki vihdoon kolisteli eteisessä. Lahjakoppa oli jäisessä kelkassa, jonka pukki veti tupaan asti. Kaikki saivat pukilta paketin. Tämä oli minun viimeinen jouluaatto Timonsaaressa.

Eila Mäki-Kihniä s. Haakana, Kalakoski

Tiitta Takala, valokuvaaja kolmannessa polvessa

Suvulla pitkä yrittäjäperinne

Viime keväänä 60 vuotta täytäneen valokuvaamo Pitkäsen omistaja Tiitta Takala s. Pitkänen on tehnyt työtään 46 vuotta. Kuvaamon perusti aikoinaan Hyvinkäälle hänen äitinsä Ella Pitkänen, joka piti valokuvaamoja aikoinaan Lahdenpohjassa ja Huuhanmäessä. Valokuvaamoja oli Tiitta Takalan enon Vihtori Lakan perustamina 1920-luvulla myös Pitkärannassa ja Suojärvellä. Vihtori Lakka oli kuuluisa liikemies ja yrittäjä Pohjois-Laatokan alueella. Hänen puunkuljetusyrittäjänsä oli aikoinaan kolmanneksi suurin Suomessa. Voimamiehen, limonaditehtailijan, valokuvaajan, betonimiehen ja monipuolisen autoalan liikemies Vihtori Lakan kirjavan elämäkerran on tehnyt kirjaksi hänen poikansa Ahti Lakka. Kirjan nimi on **Isäni tarina Portterista betoniin.** Yrittäjätaustaa oli myös Tiitan isoisällä Adolf Pitkäsellä, joka piti Lahdenpohjassa omaa kauppa-liikettä. Molempien liikkeiden mainoksia löytyy Jaakkiman Sanomien vanhoista lehdistä aina 1920-luvulta lähtien.

Kasvanut valokuvaajaksi

Hyvinkäällä Pitkäsillä oli alkuun kuvaamo aseman mäellä Jokelan tien varressa ja toinen Hämeenkadulla. Liike oli myynnissä 15.5.1948, jolloin Ella Pitkänen osti sen yhdessä Tiitan serkun Helvi Jurvasen kanssa. Helvi siirtyi 1960-luvulla pitämään valokuvaamo Kouvolaan. Pikkuisena tyttönä Tiitta toimi joskus lähettinä, kuljettaen yleensä lauantaisin märkiä kuva-aihoita liikkeiden välillä. Työ kuvaamossa jatkui ensin äidin Ella Pitkäsen apulaisena, mutta vähitellen hän sai lisää vastuuta ja Tiitta jatkoi valokuvaamon pitoa vuodesta 1978 alkaen. Pitkäsen valokuvaamo on keskittynyt pääasiassa ateljeetoihin ja passikuvaukseen, eikä aika yksin valokuvaamossa työskennellessä muuhun riitäkään. Avioliiton Tiitta solmi v. 1969 hyvinkääläisen Seppo Takalan kanssa. Heillä ovat pojat Lari s. 1973 ja Kari s. 1977. Perillisiä ei valokuvausala kiinnostanut, mutta Lari jatkaa suvun perinteitä yrittäjänä, nyt musiikin parissa. Molemmilla pojilla on omat perheensä ja ammattinsa.

Valokuvaamo kuin museo

Koko Pitkäsen kuvaamo on täynnä Laatokan Karjalan, mutta myös Hyvinkään kaupungin historiaa. Eräänlainen museomaisuus paistaakin tilavassa ateljeessa ja nopeasti Tiitta Takala löytää muistoja ja runsaasti valokuvia vuosien varrelta. Hän on lajitellut kuvia kansioihin yhdessä tätinsä Hilka Lakka-Penttilän kanssa, jolla

Tiitta Takala valokuvaamossaan äitinsä kuvan edessä.

Suvun valokuvaajia: Vas. Aune Lakka, Ella Pitkänen, Tiitta Takala, Hilka Lakka-Penttilä, Jorma Penttilä, edessä Kari Pentinpoika Lakka.

on arvokasta tietoa Lahdenpohjan ajoilta ollessaan siellä kuvaamossa töissä. Tiitta Takala ei ole halunnut enää satsata digikameroihin ja muuhun moderniin kalustoon, mutta seiniltä voidaan silti katsella ateljeen huippulaadukkaita valokuvia, myös eräänlaisena hyvinkääläisten henkilögalleriana. Laatu ja perinne ovat taanneet kuvaamon menestyksen Hyvinkäällä. Muutaman vuoden päästä on Tiitan aika lähteä hyvin ansaitulle eläkkeelle. Edessä on silloin kuvaamon purkaminen ja valokuvien arkistointi.

Arvokkaasta kuvakokoelmasta osa Jaakkiman Seudun Perinneyhdistykselle

Tiitta Takala harmittelee, että tuli miehensä Sepon kanssa rikkoneeksi paljon vanhoja

lasinegatiiveja. Näin kävi aikoinaan myös toisen tunnetun jaakkimalaisen valokuvaajan Juho Rapon lasinegatiiveille. Ne molemmat kokoelmat olisivat nykypäivinä kansallisia aarteita. Tiitta lupasi alustavasti luovuttaa kaikki tunnistamattomat valokuvat Laatokan Karjalan entisiltä ajoilta ja alueelta Jaakkiman Seudun Perinneyhdistykselle eli Jaakkiman Sanomien käyttöön. Myös muita kuvia on JS:llä oikeus käyttää Tiitta Takalan luvalla. Näin jäljellä olevat kuvat tulevat tallennettua jälkipolvien käyttöön. Selvää on, että myös Hyvinkään kaupungilla on omat intressinsä historiallisiin kuviin, jotka omalta osaltaan kertovat kaupungin menestystarinan ja evakkojen tuloa 60 vuotta sitten silloiseen Hyvinkään kauppaan.

Omaishoitajana

Tiitta Takalan molemmat vanhemmat Lassi Pitkänen ja hänen vaimonsa Ella Pitkänen s. Lakka kokivat pitkän ja vaiheikkaan elämän. Molemmat menehtyivät vasta yli 90-vuotiaina. Tiitta kävi vanhempiensa luona päivittäin, eikä kokenut sitä mitenkään raskaaksi, huolimatta työstään valokuvaamossa ja perheenäidin roolissa. Hänen mielestään vanhusten hoitokodit ovat nykyään laadukkaita ja viihtyisiä. Tiitta Takalan vireys ja henkinen voima taitavat olla Lakan suvulta perittyä. Toivomme hänelle laadukkaita eläkepäiviä ja voimia runsaan valokuvaamoinen selvitämisessä ja laadukkaita eläkepäiviä sitten kun niiden aika on.

Aarno Kaartinen

Vuoden 2008 lastenhoitaja on Raija Roitto

Suomen Lastenhoitoalan Liitto on valinnut vuoden lastenhoitajaksi Raija Roitto. Hän työskentelee perhetyöntekijänä Vaajakosken sosiaalikeskuksessa Jyväskylän maalaiskunnassa.

Raija Roitto valmistui lastenhoitajaksi vuonna 1967 Lastenlinnassa. Hän työskenteli aluksi Helsingin naistenklinikalla vuoteen 1973 asti, jolloin hän muutti Jyväskylään. Roitto on työskennellyt vuosien mittaan muun muassa Haukkalan sairaalan lastenpsykiatrian osastolla, päiväkodeissa ja Kriisikeskus Mobilessa Jyväskylässä.

Valintaperusteina olivat Roiton aktiivinen, innostava ja positiivinen asenne sekä työssä että vapaa-aikana. 62-vuotias Roitto on täydentänyt ammattitaitoaan viime vuosin asti suorittamalla muun muassa Perhetyön erikoistumisopinnot sekä Kriisitien asiantuntijakoulutuksen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa.

Vuoden lastenhoitaja valittiin Helsingissä 3.-4.10.2008 pidettävillä Suomen Lastenhoitoalan Liiton valtakunnallisilla opintopäivillä.

Vuoden 2008 lastenhoitaja Raija Roiton juuret ovat Lumivaarassa

Raija Roitto s. Rahko kertoo itsestään:

Vanhempani olivat Elvi Maria Rahko s. Suokas ja Eero Aleksanteri Rahko. Olen saanut molemmilta vanhemmillani luonteenpiirteinä positiivisen elämän asenteen, pohjalaisen päättäväisyyden ja karjalaisen eläytyvyyden, herkkyyttä nauruun ja itkuun.

Äitini paljon kokeneena Karjalaisena evakkotyttönä oli joutunut lähtemään sodan jaloista Karjalasta Lumivaarasta. Ensimmäinen sijotuspaiikka Suokkaan perheellä oli Kemin lähellä oleva Tervola. Toisella evakkoreissulla Alavieska, jonne Lumivaaralaisia ensin sijoitettiin 1944. Äitini meni naimisiin pohjalaisen talonpojan Eero Rahkon kanssa ja jäi Alavieskaan. He perustivat perheen johon syntyi neljä lasta.

Vaikuttavia tekijöitä elämässäni ja ammatinvalinnassa ovat varmaan olleet syntyminen isoon sukutilaperheeseen. Sosiaalisuus ja pienemmistä huolehtiminen. Isäni vanhemmat asuivat samassa talossa ja heidän kaksi tytärtä ja neljä poikaa. Enimmillään perheessä asui kahdeksantoista jäsentä.

Minulla on ollut hyvä ja onnellinen lapsuus ja nuoruus. Sieltä saamalla voimalla ja lämmöllä halusin kasvattaa rakkaudella ja rajoilla myös omia lapsiani ja tukea kasvussa myös niitä lapsia ja nuoria jotka ovat jääneet vaille turvallisia rajoja ja aikuista. Enimmäkseen työni on ollut lasten ja perheiden tukemista arjessa.

Omaan perheeseen kuuluu aviomies Ilkka, lapset Hanna-Maria 30v. Katriina 27v. Anna-Kaisa 25v. ja Juho-Matias 21v. Kristiina syntyi toisena lapsistamme ja sai elää vain yhden vuorokauden. Lapsista kolme on jo maailmalla ja omissa ammateissaan ja nuorimmainen opiskelee Tampereella. Ensimmäistä lapsenlasta odotellaan syntyväksi maaliskuulla.

Äiti lauloi kauniilla äänellä meille lapsille aina. Jo Karjalan kunnalla lehti puut jo Karjalan koivikot tuhentuu käksi kukkuu... kauniista Karjalasta ja uskoji ja toivoi vielä kerran pääsevänsä käymään kotona. Äidilleni ei annettu sitä mahdollisuutta, sillä hän kuoli 1988. Me lapset olemme voineet täyttäneet hänen toiveensa ja saaneet käydä hänen synnyinseudullaan jo useita kertoja. Sieltä on myös tuotu kauniit sinivuokot äidin haudalle terveisinä kotoa.

Kirjoitus kokonaisuudessaan sanomalehdessä